

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.11.1960, sp. zn. 1 Cz 68/60, ECLI:CZ:NS:1960:1.CZ.68.1960.1

Číslo: 20/1961

Právní věta: I při aplikaci ustanovení § 551 obč. zák. je třeba použít ustanovení §§ 533 obč. zák. o započtení, avšak jen v poměru mezi osobami v tomto ustanovení uvedenými, tedy v případě § 552 obč. zák. mezi nepominutelnými dědici. Započtení podle § 533 obč. zák. může nastat i při závětní dědické posloupnosti, jestliže některý z dědiců uplatní nárok podle § 551 obč. zák.; i zde se započtení provádí jen na návrh dědice, který je oprávněn započtení požadovat, a u dědiců, kteří jsou ve stejné skupině a jejichž vzájemné nároky konkurují.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.11.1960

Spisová značka: 1 Cz 68/60

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dědění, Započtení daru na dědický podíl

Předpisy: 141/1950 Sb. § 551
§ 553

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 20/1961 sb. rozh.

I při aplikaci ustanovení § 551 obč. zák. je třeba použít ustanovení § § 533 obč. zák. o započtení, avšak jen v poměru mezi osobami v tomto ustanovení uvedenými, tedy v případě § 552 obč. zák. mezi nepominutelnými dědici.

Započtení podle § 533 obč. zák. může nastat i při závětní dědické posloupnosti, jestliže některý z dědiců uplatní nárok podle § 551 obč. zák.; i zde se započtení provádí jen na návrh dědice, který je oprávněn započtení požadovat, a u dědiců, kteří jsou ve stejné skupině a jejichž vzájemné nároky konkurují.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 28. listopadu 1960, 1 Cz 68/60.)

Státní notářství I v Praze usnesením odkázalo žalobce, aby se domáhal uznání svého dědického práva proti žalovanému Čs. státu žalobou.

Žalobci pak podali u býv. lidového soudu civilního v Praze žalobu, v níž se domáhali vydání rozsudku, jímž by bylo určeno, že žalobcům přísluší ze závěti celé dědictví po Š. S., který zemřel dne 28. června 1951, že vydědění jeho syna se stalo po právu a že Čs. stát z důvodů propadnutí jmění syna zůstavitele nenabyl na dědictví žádných nároků.

Býv. lidový soud civilní v Praze rozsudkem žalobu v celém rozsahu zamítl.

Krajský soud po vypuštění žalobní žádosti ohledně vydědění pozůstalého syna rozhodl o odvolání žalobců usnesením v ten smysl, že rozsudek soudu první stolice zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a rozhodnutí, přičemž v důvodech tohoto usnesení uvedl, že bude nutno se zřetelem na ustanovení § 533 obč. zák. zjišťovat, zda a kolik obdržel otec žalobcův za života zůstavitelova a kolik připadá na započtení na jeho dědický nárok, který jménem jeho podle § 551 obč. zák. uplatnil žalovaný Československý stát.

Býv. lidový soud civilní v Praze pak v důsledku své vázanosti právním názorem krajského soudu v řízení pokračoval a rozsudkem určil, že žalobcům přísluší ze závěti z 9. srpna 1950 jedna třetina celého dědictví po Š. D., který zemřel 28. června 1951 a že Čs. stát z důvodů propadnutí jmění syna zůstavitele nabyl 2/3 tohoto dědictví, přičemž v dalším žalobu zamítl. Krajský soud v Praze vzhledem k tomu, že se žalobci odvolali pouze do zamítající části rozsudku, rozsudkem potvrdil rozsudek soudu první stolice, pokud byl vzat v odpor.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti předsedy Nejvyššího soudu, že usnesením krajského soudu v Praze, jímž byl zrušen rozsudek býv. lidového soudu civilního v Praze z tohoto důvodu, že soud první stolice se nezabýval započtením podle § 533 obč. zák., jakož i rozsudkem býv. lidového soudu civilního v Praze a rozsudkem krajského soudu v Praze, byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Podle § 533 obč. zák. se započte zůstavitelovým potomkům, jeho rodičům i starým rodičům v poměru mezi nimi na jejich dědické podíly vše, co za zůstavitelova života od něho bezplatně obdrželi. I při aplikaci ustanovení § 551 obč. zák. jest použití ustanovení § 533 obč. zák., ale také jen v poměru mezi osobami v tomto ustanovení uvedenými, tedy v případě § 551 mezi nepominutelnými dědici. Zákon totiž dává přednost dědění ze zákona, dbá však také o to, aby zůstavitelův majetek byl mezi dědici ze zákona rovnoměrně rozdělen tak, aby všichni dědicové v téže skupině povolání byli stejně podělení. Proto zákon přihlíží k zůstavitelovým věnováním nebo jiným bezplatným poskytnutím, která byla učiněna již za zůstavitelova života některému z jeho dědiců, který by byl takto proti ostatním zákonným dědicům, a to potomkům, jeho rodičům, resp. starým rodičům, zvýhodněn. Proto obsahuje zákon ustanovení o započtení v § 533 obč. zák., které nastává jen u potomků, popř. rodičů nebo starých rodičů, vždy však jen v poměru mezi nimi, pokud v téže skupině vzájemně konkurují, nikoli tedy v poměru k jiným dědicům, zejména k dědicům ze závěti. Toto započtení může nastat i při závětní posloupnosti, jestliže některý z dědiců uplatní nárok podle § 551 obč. zák., avšak i zde se započtení provádí jen na návrh dědice, který je oprávněn započtení požadovat a u dědiců, kteří jsou ve stejné skupině a jejich vzájemné nároky si konkurují. Tomu tak není v tomto případě, neboť žalobci jsou ze zákonného dědění vyloučeni, když jejich otec dosud žije a má jako jediný zákonný dědic první skupiny podle § 526 obč. zák. a podle § 551 obč. zák. nárok na 3/4 podílu, který by mu náležel podle ustanovení o dědění ze zákona.

Pochybil proto krajský soud v Praze, když napadeným usnesením uložil soudu první stolice, aby se zabýval započtením podle § 533 obč. zák., neboť toto na místě vůbec nebylo. V důsledku toho, poněvadž soud první stolice byl názorem krajského soudu vázán, došlo k započtení v následujícím rozsudku první stolice ku škodě Čs. státu.

Postupem krajského soudu v Praze i soudu první stolice byl proto porušen zákon v ustanovení § 533 obč. zák. a právem bylo navrženo i zrušení soudních rozhodnutí, jimiž bylo žalobcům přiznáno více než 1/4 dědictví.